

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Apskričių valstybinėms
mokesčių inspekcijoms

2024-01-12 Nr. (18.18 - 31-1 Mr) RM-1352

DĖL GYVENTOJŲ PAREIGOS PERSKAIČIUOTI 2023 M. METINĮ NEAPMOKESTINAMĄJĮ PAJAMŲ DYDĮ IR PAJAMŲ MOKESTĮ

VMI prie FM¹ primena, kad nuolatiniais Lietuvos gyventojams² pareiga deklaruoti 2023 m. metines pajamas ir sumokėti GPM³ atsiranda ne tik dėl gautų pajamų, nuo kurių pajamų mokestį turi sumokėti jie patys (t. y. nuo pajamų, pagal mokesčio sumokėjimo tvarką priskiriamų B klasės pajamoms), bet ir dėl šių GPM⁴ 27 straipsnyje nustatytų priežasčių:

- sumažėjusio metinio NPD⁵,
- pajamoms viršijus 101 094 eurų (60 VDU⁶) arba 202 188 eurų (120 VDU) sumą, nes nuo viršijančios pajamų dalies mokestis turi būti sumokamas, taikant progresinį GPM tarifą.

Dėl metinio NPD perskaičiavimo.

1. Kokiais atvejais privaloma perskaičiuoti metinį NPD?

Gyventojai, kuriems darbo užmokesčio gavimo vietoje per kalendorinius metus pritaikytų NPD suma yra didesnė už taikytiną GPM⁷ 20 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuotą metinį NPD, privalo deklaruoti metines pajamas ir perskaičiuoti metinį NPD. Nuo skirtumo, apskaičiuoto iš per metus pritaikytos NPD sumos atėmus sumažėjusį taikytiną metinį NPD, gyventojas turi sumokėti GPM.

2. Kodėl sumažėja metinis NPD?

Kalendoriniais metais įmonėje (įstaigoje) mėnesio NPD yra taikomas, atsižvelgiant tik į darbo užmokesčio (su priedais bei priemokomis) bei ligos išmokos už dvi pirmąsias ligos dienas sumą, o metinis NPD – atsižvelgiant į metinę visų⁷ apmokestinamųjų pajamų sumą.

Metinis NPD sumažėja dėl iš dviejų ar kelių darbdavių gauto darbo užmokesčio, dėl kintamo darbo užmokesčio, gautų vienkartinų priedų bei premijų, autorinių atlyginimų, tantjemų, pajamų iš įregistruotos individualios veiklos, dividendų, nuomos ir kitokių apmokestinamųjų pajamų gavimo. Metinio NPD sumažėjimą lemia ir gautos ligos išmokos, nes darbdavys mėnesio NPD pritaiko, atsižvelgęs į jo paties išmokamą mėnesio darbo užmokesčio ir ligos išmokos už pirmąsias dvi ligos dienas sumą, į kurią Sodros mokamos ligos išmokos neįskaičiuojamos.

¹ Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

² Toliau – gyventojai.

³ Gyventojų pajamų mokestis.

⁴ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.

⁵ Neapmokestinamasis pajamų dydis.

⁶ Vidutinio šalies darbo užmokesčio dydžio suma, taikoma apdraustųjų asmenų 2023 m. valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti. 1 VDU 2023 m. – 1 684,90 Eur.

⁷ Išskyrus pajamas iš veiklos pagal verslo liudijimą, ne individualios veiklos atliekų pardavimo pajamas (apmokestinamas 5 proc.), išmokas, išmokėtas pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba ją nutraukus, lygias sumokėtoms įmokoms.

Informaciją apie asmens duomenų tvarkymą galima rasti adresu www.vmi.lt skiltyje [Asmens duomenų sauga](#).

Pažymime, kad už metinio NPD perskaičiavimą yra atsakingas pats gyventojas.

3. Kaip apskaičiuojami 2023 m. metiniai NPD?

3.1. Gyventojams, kurių metinių apmokestinamųjų pajamų (toliau – GMP) bendra suma neviršija 10 080 eurų (t. y. dvylikos MMA⁸ dydžių sumos, galiojusios 2023 m. sausio 1 d.), metinis NPD yra 7 500 eurų.

3.2. Gyventojams, kurių GMP yra didesnės nei 10 080 eurų, bet neviršija 23 112 eurų, metinis NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$\text{Metinis NPD} = 7\,500 - 0,42 \times (\text{GMP} - 10\,080 \text{ eurų}).$$

3.3. Gyventojams, kurių GMP yra didesnės nei 23 112 eurai, bet mažesnės nei 34 370,67⁹ eurai, metinis NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$\text{Metinis NPD} = 4\,800 - 0,18 \times (\text{GMP} - 7\,704 \text{ eurų } (642 \times 12)).$$

3.4. Gyventojams, kuriems nustatytas 30-55 procentų darbingumo lygis, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, taikomas 935 eurų mėnesio NPD. Tokiems gyventojams, teisę į didesnę NPD turėjusiems visus 2023 m., taikomas metinis NPD yra 11 220 eurų (935 Eur x 12 mėn.), neatsižvelgiant į metinių apmokestinamųjų pajamų sumą (GMP).

3.5. Gyventojams, kuriems nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis, sunkus neįgalumo lygis, senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taikomas 1 005 eurų mėnesio NPD. Tokiems gyventojams, teisę į didesnę NPD turėjusiems visus 2023 m., taikomas metinis NPD yra 12 060 eurų (1 005 Eur x 12 mėn.), neatsižvelgiant į metinių apmokestinamųjų pajamų sumą (GMP).

4. Kas gali susigrąžinti GPM?

Pasinaudoję metinio NPD lengvata, susigrąžinti GPM dalį gali gyventojai, dirbę ne visus 2023 metus, taip pat tie, kuriems NPD nebuvo taikytas, išmokant kiekvieno mėnesio darbo užmokestį, arba kurie darbdaviams nebuvo pateikę prašymo taikyti NPD. Susigrąžinti nuo darbo užmokesčio išskaičiuoto GPM dalį taip pat gali riboto darbingumo asmenys, kuriems dėl nustatyto riboto darbingumo, neįgalumo ar nustatytų specialiųjų poreikių 2023 m. nebuvo pritaikyti didesni (935 ar 1 005 eurų) mėnesio NPD.

5. Kaip perskaičiuojamas metinis NPD ir GPM?

Metinis NPD ir GPM perskaičiuojami nuolatinio Lietuvos gyventojo pateiktoje metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje¹⁰.

Patogiausia ir paprasčiausia užpildyti bei pateikti deklaraciją elektroniniu būdu per VMI Elektroninio deklaravimo informacinę sistemą (<https://deklaravimas.vmi.lt/>), pasinaudojus vedliu. Metinių pajamų, taikytino metinio NPD, mokėtino ar grąžintino GPM sumos vedliu užpildomoje deklaracijoje yra apskaičiuojamos automatiškai.

Tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (arba jų ir neapmokestinamųjų pajamų) gavę gyventojai taikytino metinio NPD, mokėtino ar grąžintino GPM sumas gali apskaičiuoti savarankiškai, pasinaudoję VMI interneto svetainėje skelbiama metinio NPD skaičiuokle: <https://www.vmi.lt/evmi/metinio-neapmokestinamojo-pajamu-dydzio-skaicuokle>.

6. Dėl prievolės perskaičiuoti GPM, taikant progresinius GPM tarifus.

2023 m. pajamoms viršijus tam tikrus dydžius, taikomas progresinis GPM tarifas. Tokiais atvejais perskaičiuoti GPM ir papildomai sumokėti deklaracijoje apskaičiuotą GPM sumą pareiga tenka pačiam gyventojui net ir tais atvejais, kai gautos pajamos pagal mokesčio sumokėjimo tvarką yra priskiriamos gyventojui A klasės pajamoms, nuo kurių GPM dalį jau yra išskaičiavęs mokesčių išskaičiuojantis asmuo.

Taikant progresinius mokesčio tarifus, perskaičiuoti ir sumokėti GPM privaloma, kai:

6.1. 2023 m. gautų šių pajamų bendra suma yra didesnė nei 60 VDU suma – 101 094 eurų:

⁸ Minimali mėnesinė alga; 2023 m. – 840 eurų.

⁹ Kai GMP 34 370,67 eurų ar daugiau, metinis NPD netaikomas.

¹⁰ Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. VA-93.

- su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neįskaitant apskaičiuotų už 2018 m. ar ankstesnius metus);
- tantjemų ar atlygio už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete;
- iš darbdavio gautų autorinių atlyginimų;
- mažosios bendrijos vadovo (ne nario) pagal civilinę paslaugų sutartį už vadovavimą mažajai bendrijai.

Nuo 101 094 Eur viršijančios tokių pajamų sumos, taikant 32 proc. GPM tarifą, gyventojas privalo sumokėti pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotą GPM sumą.

1 pavyzdys.

2023 m. gyventojas iš Lietuvos įmonių gavo:

40 000 Eur darbo užmokestį;

100 000 Eur tantjemų.

Iš viso: 140 000 Eur.

Išmokas išmokėjusios įmonės išskaičiavo 28 000 Eur GPM (20 proc.).

GPM apskaičiuojamas taip:

Nuo 101 094 Eur sumos (60 VDU) – 20 218,80 Eur (20 proc.),

nuo 38 906 Eur (140 000 – 101 094) sumos – 12 449,92 Eur (32 proc.). Nuo 38 906 Eur pajamų sumos buvo išskaičiuotas 7 781,20 Eur (20 proc.) GPM. Gyventojas turi deklaruoti metines pajamas ir sumokėti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotą 4 668,72 Eur (12 449,92 – 7 781,20) GPM sumą.

6.2. Gautų šių pajamų suma yra didesnė nei 120 VDU suma – 202 188 eurų:

- autorinių atlyginimų (gautų ne iš darbdavio);
- honorarų;
- turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn;
- turto nuomos;
- mažosios bendrijos vadovo (nario) pagal civilinę paslaugų sutartį už vadovavimą mažajai bendrijai;
- kitų pajamų ne iš darbo santykių (išskyrus paminėtas 6.1 p., taip pat pajamas iš paskirstytojo pelno, individualios veiklos pajamas, ligos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros ir ilgalaikio darbo išmokas).

2 pavyzdys.

2023 m. gyventojas gavo:

80 000 Eur – už išnuomotą turta;

60 000 Eur – už parduotą žemę, neišlaikytą nuosavybėje 10 metų (pajamos perskaičiuotos, atėmus įsigijimo išlaidas);

55 000 Eur – autorinį atlyginimą ne iš darbdavio;

25 000 Eur – gyvybės draudimo išmoku, nepriskirtu neapmokestinamosioms pajamoms.

Iš viso: 220 000 Eur.

GPM apskaičiuojamas taip:

Nuo 202 188 Eur (120 VDU) sumos – 30 328,20 Eur (15 proc.),

nuo 17 812 Eur (220 000 – 202 188) sumos – 3 562,40 Eur (20 proc.).

Gyventojas turi deklaruoti metines pajamas ir sumokėti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotą GPM.

Iki š. m. gegužės 2 d. gyventojai turi pateikti mokesčių administratoriui 2023 m. mokestinio laikotarpio pajamų mokesčio deklaracijas ir sumokėti jose apskaičiuotą GPM.

Asmenys, nuolatinais Lietuvos gyventojais tapę dėl per dvejus vienas paskui kitą einančius kalendorinius metus Lietuvoje išbūtų 280 dienų skaičiaus ir vienais iš jų – ne mažiau nei 90 dienų, tų kalendorinių metų, kuriais jie atvyko į Lietuvą, pajamų mokesčio deklaracijas privalo pateikti iki kitų po atvykimo metų gruodžio 31 dienos (2023 m. atvykusieji į Lietuvą – iki 2024 m. gruodžio 31 dienos).